

OSLOMET

Hvordan forebygge ungdomskriminalitet?

Bergen bystyre 19.08.2024

Stian Lid og Monika Grønli Rosten

STORBYUNIVERSITETET
OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY

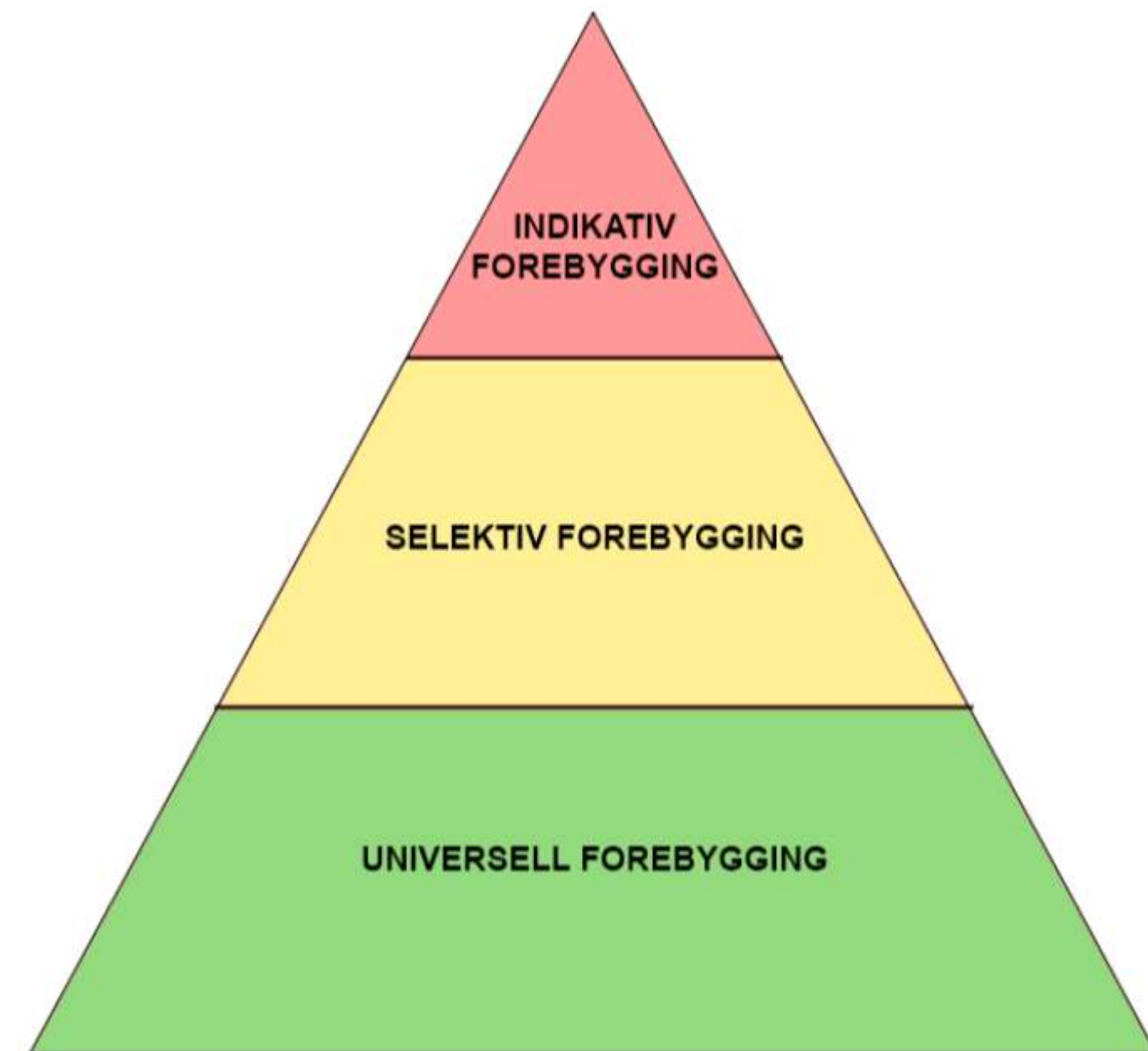
Kriminalitetsforebygging

Universelle tiltak

- Økonomisk og sosialt utenforskap
- Skolen
- Sikre ikke-lovpålagte tjenester
 - Fritidsklubb
 - Oppsøkende sosialt arbeid
- Samarbeid mellom sivilsamfunnsorg og bydeler

Selektiv/indikativ tiltak – sentrale forutsetninger

- Tilpasses lokalsamfunnet/målgruppen
- Skape gode relasjoner
- Kvalitet
- Ungdomsmedvirkning
- Kontinuitet

Prioritering av målgrupper og innsatser

- Prioritere tidlig innsats eller jobbe inn mot eksisterende miljøer?
- Bred eller smal forebygging?
- Individ eller gruppe?
- Ungdom og/eller familier?
- Geografisk avgrenset? Hvilke arenaer?
- Kortsiktige eller langsiktige tiltak?

Følgerevaluering av tiltak mot ungdomskriminalitet i Oslo

Forskere fra NIBR/NOVA på oppdrag fra BufDir

- «Medborgerskapsprosjektet» i Bydel Alna
- «Kriminalitetsforebyggende team/Innsats Ung» i Bydel Søndre Nordstrand

VELFERDSFORSKNINGSINSTITUTTET NOVA

Forebyggende tiltak mot ungdomskriminalitet i Oslo kommune

Følgereforskning og evaluering

STIAN LID, MONIKA GRØNLI ROSTEN, JANE VIBEKE DULLUM,
CHRISTER HYGGEN OG PATRICK LIE ANDERSEN

OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY
STORBYUNIVERSITETET

To kriminalitetsforebyggende tiltak

Medborgerprosjektet (Alna) og Innsats Ung (Søndre Nordstrand)

- Oppsøkende sosialt arbeid
 - Nabolag ettermiddag og kveld
 - Skoler dagtid
- Gruppeaktiviteter
- Individuell oppfølging
- Brobygger
- Informasjonsdeling

LOKAL TILPASNING, TILLIT OG STABILITET

Medborgerteamet i Alna:

Lokal tilpasning og tillitsfulle relasjoner

- Opprettet i 2018
- Ansatte barn av områdesatsningen, og tidligere brukere av kriminalitetsforebyggende tiltak
- Erfaring fra lokale ungdomsmiljøer
 - Flerkulturelle og flerreligiøse miljøer
 - Trangboddhet og fattigdomsproblematikk
 - Ungdomskriminalitet
 - Nabolagsstigma
- Stabil organisering i barnevernet
- Fagutdanning
- Videreutvikling av tidligere arbeid
- Langsiktig rekruttering

Storebrorrollen

- Bry seg og vise omsorg
 - være til stede, bry seg, vise omsorg, gi positiv oppmerksomhet og oppmuntre ungdom
- Råd- og veiledning
 - Uformelt og formelt
- Grensesetting
 - Små korrigerende kommentarer (språkbruk)
 - Korrigerering av atferd (mindre alvorlig)
 - Tydeliggjøre at grenser overskredet (alvorlig)

Hva er viktigst for ungdom:

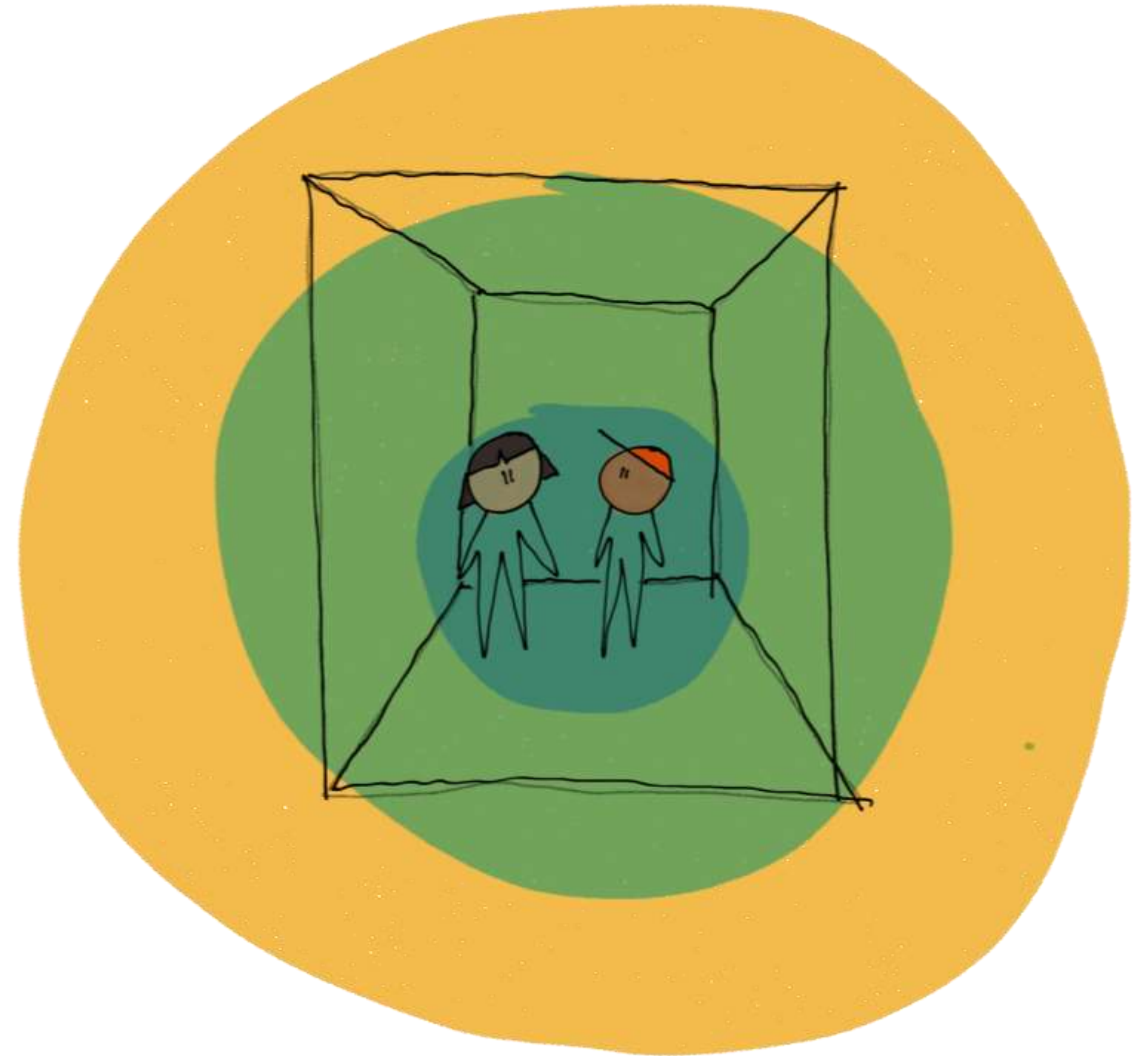
- Den som skal hjelpe har evnen til å sette seg inn i deres situasjon. Hjelperen må **forstå dem og det nabolaget de er en del av**
- Ansatte som har best forutsetninger for å gjøre det, er ansatte som har **vokst opp i det samme området**, eller tilsvarende områder

«En som kun har studert pedagogikk, men ikke vokst opp her og opplevd det samme som oss (...) Ungdommene vil ikke høre på han. Hvem er du liksom? Men en som har vokst opp her og som har opplevd en del av det samme som deg, du vil stole mer på han. Du vil tenke at han vil lettere forstå deg.»

Hjelperens personlige egenskaper:

- Ønsker deg noe godt
- bry seg «på ordentlig»
- ikke kun ser på deg som en del av deres jobb
- evner til å være voksen samtidig være på lag med ungdommene.

Innsats ung i Søndre Nordstrand: Snuoperasjon med strukturelle utfordringer

- Opprettet i 2018 etter negativ utvikling i ungdomsmiljøene og alvorlige voldshendelser i bydelen
- Flytting av stillinger fra barnevernet
- Skiftende forventninger/mandat/oppgaver
- Mistilit i ungdomsmiljøene
- Navn-endring og re-start høsten 2020

Fra Kriminalitetsforebyggende team til Innsats Ung

- Arbeide på intitativ fra ungdom, ikke henvisning fra samarbeidspartnere
- Reelt samtykkebasert arbeid
- Markere forskjell mellom utekontakter og forebyggende politi
- Dialog med ungdom om tjenesten
- Unge lokale erfaringskonsulenter

"White saviour complex" i Søndre Nordstrand

Jeg merker jo at ungdommene har en annen tilnærming til meg enn til mine etnisk norske kollegaer. Når man er fra Oslo øst da har man en egen kapital som ikke kan forklares, men det kommer frem i væremåte og språk, ikke sant. Ungdommene skjønner med engang at jeg også er fra Oslo øst. De sier sånn «Å, du er pakistaner du», og så sier jeg «- og du er somalier». Det er liksom en helt annen tilnærming, og jeg tror nok at noen av kollegaene mine stusset litt på den i starten. Man skal liksom ikke snakke sånn.

Minoritetsnorsk ungdomsarbeider i Innsats Ung

Fra nye Innsats ung til...?

Strukturelle utfordringer

- Presset bydelsøkonomi og alvorlige hendelser
- Flytting av innsats mellom områder – “brannslukking”
- Flytting av stillinger mellom enheter
- Fra ordinær drift til prosjektmidler
- Fryktkultur og manglende åpenhet

Konsekvenser

- Uro og usikkerhet for de ansatte
- Tilitsbrudd ovenfor ungdom

OSLOMET

MEDVIRKNING

STORBYUNIVERSITETET
OSLO METROPOLITAN UNIVERSITY

Barn og unges medvirkning

- **Barnekonvensjonen art 12:** Alle barn har rett til å si sin mening og til å bli hørt i saker som angår dem.
- **Barnevernloven (§ 1-6):** Barn har rett til å medvirke i alle forhold som angår dem i barnevernet
- **Byrådsplattformen:** "Byrådet vil systematisk benytte seg av barn og unges erfaringer, tilbakemeldinger og råd i alle deler av kommunens virksomhet"

FNs KONVENSJON OM BARNETS RETTIGHETER

1 ALDER 18 ÅR Alle under 18 år er barn, dersom ikke en tidligere alder er lovfestet av staten.

2 INGEN DISKRIMINERING Konvensjonens rettigheter gjelder for alle barn uten forskjellsbehandling og uten hensyn til barnet og dets foreldres rase, farge, kjønn, språk, religion, opprinnelse, hendelse, funksjonsheining eller opplæringer. Staten skal sørge for at ingen diskrimineres.

3 TIL BARNETS BESTE Ved alle handlinger som angår barn som foretas av myndigheter og organisasjoner skal barnets beste være et grunnleggende hensyn. Staten skal sikre at de institusjoner og tjenester som har ansvaret for omsorgen eller beskyttelsen av barn, har den standard som er fastsatt, særlig med hensyn til sikkerhet, helse, personalets antall og kvalifikasjoner samt kvalifisert fdyen.

4 STATENS ANSVAR Det er statens ansvar å sette barnrettighetene ut i livet.

5 FORELDREANSVARET Staten skal respektere de rettigheter og plikter foreldrene og andre foresatte har for å gi barnet veiledning og støtte slik at barnet skal kunne utøve konvensjonens rettigheter.

6 RETT TIL LIV Staten plikter så langt som mulig å sørge for at barn overlever og får utvikle seg.

7 NAVN OG STATSBORGERSKAP Barnet har umiddelbart etter fødselen, rett til navn og nasjonalitet, og så langt det er mulig, å kjenne til sine foreldre og få omsorg av dem.

8 IDENTITET Staten skal respektere barnets rett til å bevare sin identitet, herunder nasjonalitet, navn og familierelasjon. Dersom et barn ulovlig blir fratatt slik identitet skal staten hurtig bistå med gjenoppretting.

9 HOLDE FAMILIEN SAMMEN Barnet skal ikke utvides fra sine foreldre mot sin vilje, unntatt når dette er nødvendig av hensyn til barnets beste.

10 GJENFORENE FAMILIEN Slekninger og familiegjenforening over landegrensar skal behandles på en positiv, human og rasik måte. Barnet har rett til regelmessig kontakt med begge foreldre.

11 ULOVLIG BORTFØRING OG TILBAKEHOLD Staten skal bekjempe at barn blir tatt ulovlig ut av et land eller hindret fra å vende tilbake, og skal inngå avtaler med andre land for å få til dette.

12 Å SI SIN MENING OG BLI HØRT Barnet har rett til å si sin mening i alt som vedrører det og barnets mening skal tillegges vekt.

13 FÅ OG GI INFORMASJON Barnet har rett til yttringsfrihet, til å søke, motta og meddele opplysninger og ideer av alle slag og på alle måter.

14 TANKI-, SAMVITIGHETS- OG RELIGJONSFRIHET Barnet har rett til tankesamvittighets- og religionsfrihet. Staten skal respektere foreldrenes retter og plikter til å opplyse barnet om dets rettigheter i slike spørsmål.

15 ORGANISASJONSFRIHET Barnet har rett til organisasjons- og forsamlingsfrihet.

16 RETT TIL PRIVATLIV Barnet skal ikke utsettes for vilkårlig eller ulovlig innblanding i sitt privatliv, i familien, i hjemmet eller i korrespondansen sin. Det skal beskyttes mot ulovlig angrep mot ære og omdømme.

17 MASSEMEDIA Staten skal sikre barn tilgang til informasjon fra et mangfold av nasjonale og internasjonale kilder. Staten skal oppmuntre massemedia og forleggere til å gi informasjon som skaper forståelse, kunnskap, sosiale ferdigheter og velvære, til å lage eget barnestoff, også for minoritetsbarn. Staten skal beskytte barna mot skadelig informasjon.

18 FORELDREANSVARET Begge foreldrene har et hovedansvar for barnets omsorg og utvikling etter hva som er best for barnet. Staten skal gi støtte og sikre utvikling av institusjoner, tjenester og stak for omsorg for barn, herunder også tatt hensyn til utarbeidende foreldre.

19 BESKYTTELSE MOT MISBRUK Staten skal beskytte barnet mot fysisk eller psykisk mishandling, forsamlet eller utryttelse fra foreldre og andre omsorgspersoner.

20 BARN UTEN OMSORG FRA FAMILIEN Barn som er uten familieleilje, har særlig rett på beskyttelse og omsorg, for eksempel ved plassering i fosterhjem, eller om nødvendig, ved egnet institusjon eller ved adopsjon.

21 ADOPSJON Nasjonal og internasjonal adopsjon skal bare finne sted i samsvar med loven, og skal være autentisert av myndighetene. Adopsjon utenlands skal ikke resultere i urettsmessig økonomisk fornyeste, og bør betraktes som et alternativ til omsorgstak i barnets opprinnelsesland.

22 FLYKTINGEBARN Barn som søker flyktingstatus eller som anses som flyktinger, skal få behørig beskyttelse og humanitær hjelp. Staten skal i samarbeid med internasjonale organer hjelpe et barn som er alene, til å bli gjenforent med sine foreldre.

23 FUNKSJONSHEMMEDE BARN Psykisk og fysisk funksjonshemmede barn har rett til å leve et fullverdig og anstendig liv under forhold som sikrer dets verdighet, fremmer selvstilt, og letter barnets aktive deltakelse i samfunnet. Et funksjonshemmet barn har rett til særskilt omsorg. Barnet skal få undervisning, opplæring, helsehjelp, rehabiliteringstjenester, forberedelse til arbeidslivet og rekreasjonsmuligheter for å oppnå best mulig integrering og individuell utvikling. Staten skal samarbeide med andre land om dette, og ta spesielt hensyn til utviklingslandenes behov.

24 HELSE Barnet har rett til å få den best mulige medisinske behandling og hjelp til å komme seg etter sykdom. Staten skal arbeide for å redusere spedbarns- og barnedødelighet, sikre at alle barn får nødvendig legehjelp, gi god helsemessig omsorg til mødre etter fødselen, bekjempe sykdom og gi orientering og utdanning om helse og riktig ernæring. Staten skal også avskaffe helsefarlige tradisjoner, samarbeide med andre land og særlig ta hensyn til utviklingslandenes behov.

25 BARN UNDER OFFENTLIG OMSORG Barn plassert i omsorgstak utenfor familieleiljet har krav på periodisk vurdering av behandlingen og oppholdet der.

26 SOSIALTJENESTER Staten skal sikre at barnet får den sosiale hjelpen og den økonomiske støtten det har krav på etter landets lov.

27 LEVESTANDARD Barnet har rett til en levestandard som er tilstrekkelig på alle områder. Foreldrene, eller andre som har ansvar for barnet, har det grunnleggende ansvaret for å sikre de levevilkår som er nødvendig for barnets utvikling. Staten har plikt til å støtte de foresatte.

28 UTDANNING Barnet har rett til utdanning. Staten skal gjøre grunnskoleutdanningen gratis og obligatorisk og gjøre slike former for videregående utdanning tilgjengelig for alle barn, og sette i verk tiltak for å redusere tallet på de som ikke fullfører skolegangen. Deiplin i skolen skal utøves på en måte som er forenlig med barnets menneskeverd. Staten skal også fremme internasjonalt samarbeid om utdanning, og særlig ta hensyn til utviklingslandenes behov.

29 MÅLET MED UTDANNING Utdanningen skal fremme utvikling av barnets personlighet, og teoretiske og praktiske ferdigheter. Den skal skape respekt for menneskerettighetene og fremme holdninger om fred, toleranse, og vennskap mellom folk. Utdanningen skal skape respekt for naturen, og for barnets egen og andres kultur.

30 MINORITETER OG URBEBFOLKNING Barn som tilhører en minoritet eller urbefolkninger, har rett til sammen med andre i sin gruppe, å leve i samsvar med sin kultur, religion og eget språk.

31 LEK OG FRITID Barnet har rett til helle, frid og lek, og til å delta i kunst og kulturliv.

32 BARNARBEID Barnet har rett til å bli beskyttet mot økonomisk utnyttning i arbeid, og mot å utføre arbeid som kan svekke utdannings- eller utviklingsmulighetene.

33 NARKOTIKA Barnet har rett til å bli beskyttet mot ulovlig bruk, omsetting og produksjon av narkotiske stoffer.

34 SEKSUELL UTNYTTING Barnet har rett til beskyttelse mot alle former for seksuell utnyttning og misbruk. For å verne barn mot slik utnyttning skal staten sette i verk alle nødvendige tiltak, nasjonalt og internasjonalt.

35 BORTFØRING, PROSTITUSJON OG SALG Staten har plikt til å gjennomføre nasjonale og internasjonale tiltak for å hindre kidnapning, bortføring eller salg av barn til ethvert formål og i enhver form.

36 ANNEH UTNYTTING Staten har plikt til å beskytte barnet mot alle former for utnyttning som på noen måte kan være skadelig for barnets ve og vel.

37 FENGSEL, DØDSSTRAFF OG TORTUR Barn skal ikke utsettes for tortur eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff. Dødsstraff eller fengsel på livstid uten mulighet for løslatelse er ikke tillatt hvis forbyrten ble utført før fylte 18 år. Barn som er i fengsel, skal holdes skilt fra voksne, om ikke det motsatte anses å være best for barnet. Fengsel skal bare benyttes som en siste utvei og for et kortest mulig tidrom. Pågripelse og fengsling skal skje på lovlig måte, og barnet har rett til juridisk og annen egnet bistand og til å få en rasik og uavhengig overprøving av sin sak.

38 BARN I KRIG Staten skal sette i verk tiltak for å hindre at barn som ikke er fylt 15 år, tar direkte del i krigføring.

39 REHABILITERING OG REINTEGRERING Staten er forpliktet til å iverksette alle hensiktsmessige tiltak for å sikre rehabilitering og sosial reintegrering av barn som er offer for misbruk, utnyttelse, forsamlet, tortur, væpnede konflikter eller annen umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff.

40 BEHANDLING I SAKER OM STRAFF Barn som er anklaget eller dømt for straffbare handlinger har rett til en behandling som fremmer dets folelse av verdighet og egerverd og styrker dets respekt for menneskerettighetene. Målet er at barnet påtar seg en konstruktiv rolle i samfunnet. Staten skal fastsette en kriminell alvalder. Det skal være mulighet til å få overprøvet en straffedom av en høyere myndighet eller domstol. Barnet skal få gratis bistand av toll hvis barnet ikke anskker det språket som blir brukt.

41 NÅR ANDRE LOVER ER BEDRE Hvis annen nasjonal lovgivning eller folkeretten sikrer barnet bedre enn med denne konvensjonen, gjelder disse lovene, og ikke konvensjonen.

42 KJENNSKAP TIL KONVENSJONEN SKAL SPRES Staten er forpliktet til å gjøre konvensjonens innhold kjent for barn og voksne.

DETTE ER EN FORKORTET VERSJON

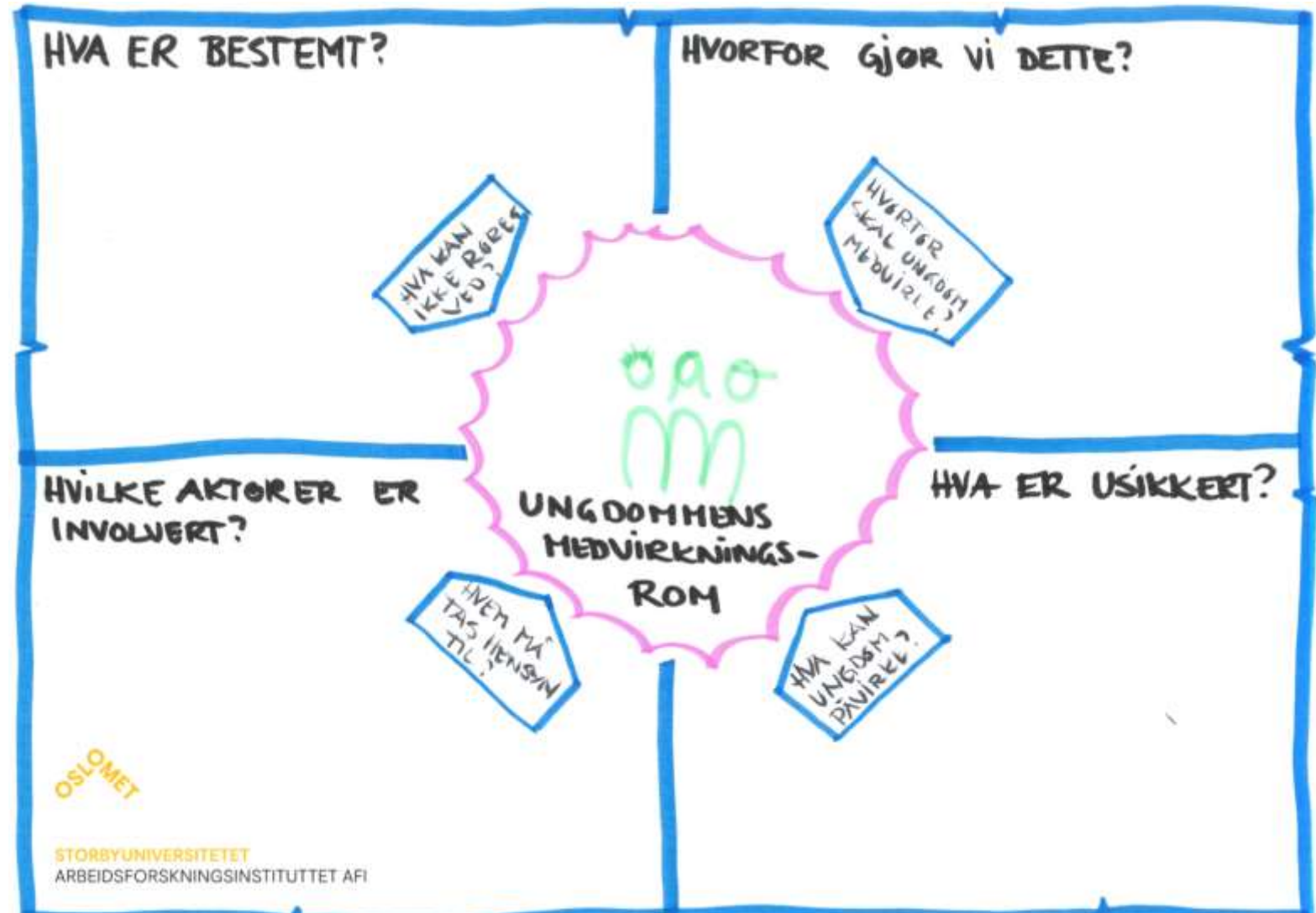
Barnkonvensjonen ble vedtatt av FN i 1989 og ratifisert av Norge i 1991. Konvensjonen ble revidert i 2003. Foto: og illustrasjoner: Shutterstock, iStock

Vi trenger et sted å være og noe å gjøre

Vi har et sted og vi har ungdom som trenger et sted – hva gjør vi nå?

– men hvordan gjør vi det?

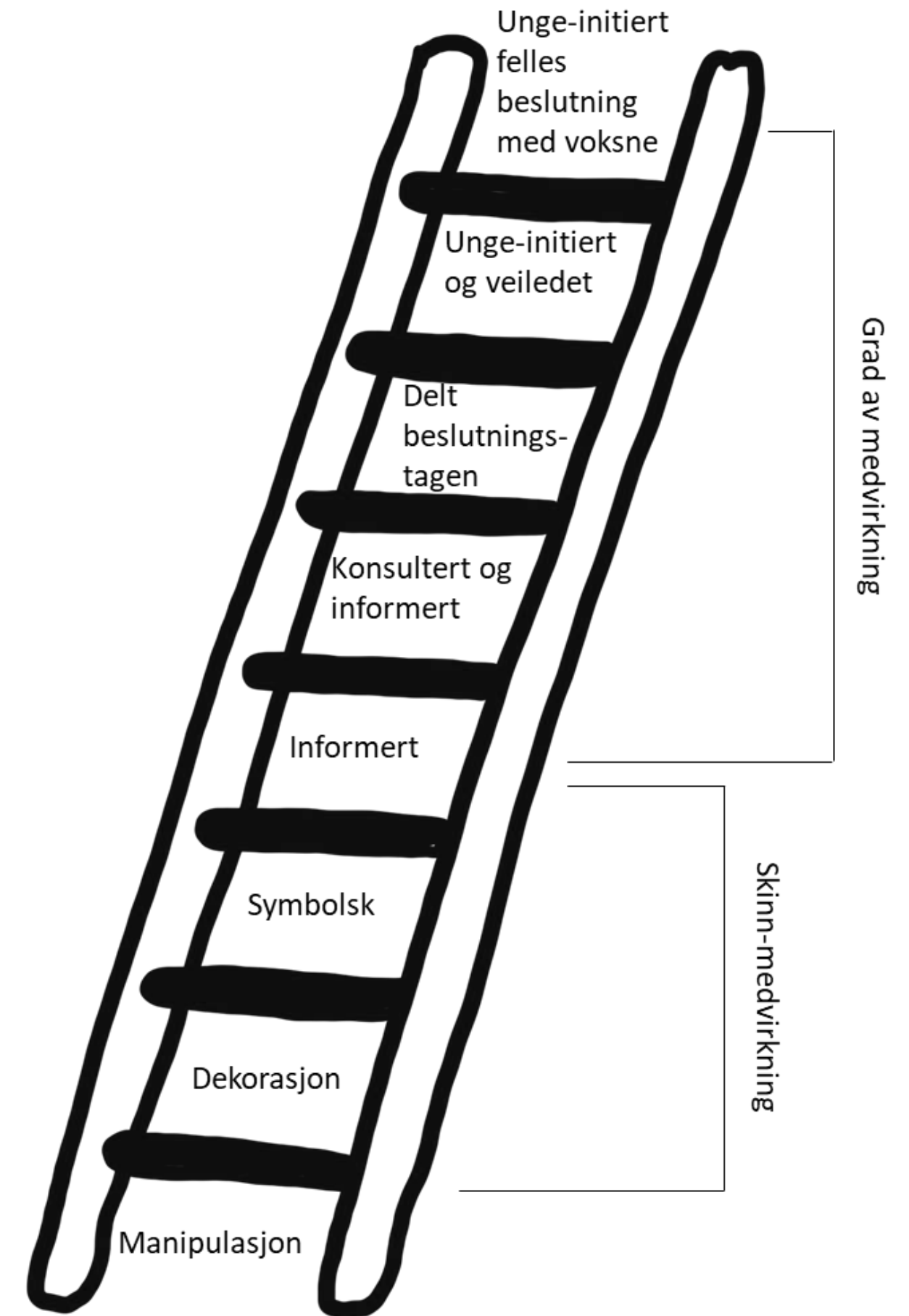

Hva er ungdommers medvirkningsrom? Hvordan kan dette rommet utvides?

Medvirkningsstigen

- Først presentert av Hart (1992)
- Hva slags støtte og ressurser trenger barn og unge trenger for å medvirke på ulike trinn?
- Reflekterer variasjoner i ambisjonsnivå og vilje til å forskyve makt fra de voksnes side

Målet er ikke nødvendigvis å nå toppen men å være bevisst på hvor man er og hva man sikter mot

Brobyggerteam / Tverrfaglig team

Medborgerprosjektet (Bydel Alna)

Medvirkning gjennom langsiktig rekruttering av lokal ungdom inn i frivillig og lønnet forebyggende arbeid, både i og utenfor barneverntjenesten

Innsats Ung (Bydel Søndre Nordstrand)

Medvirkning gjennom revidering av teamets navn og mandat, samtykkebasert innsats og ansettelser av lokal ungdom som ferievikarer og erfaringskonsulenter

Ungdomsmedvirkning i kriminalitetsforebygging

Individ nivå

- Valg av aktivtiter
- Innhold i oppfølging
- Samtykke
- Samskaping av individuell plan

Gruppe nivå

- Ungdomspanel
- Dialogmøter
- Oppsøkende sosialt arbeid
- Konfliktmekling
- Samskaping av ungdomstjenester

God ungdoms- medvirkning...

...er et resultat av at noen
viser vilje til å gi fra seg makt

...forutsetter investering av tid
og ressurser

...betyr ikke at kidsa **alltid** har
rett

FORUTSETNINGER FOR Å LYKKES

Hva må til for å lykkes med (kriminalitets)forebyggende arbeid?

- Helhetstenkning og god problemforståelse
- Lokal tilpasning
- Tillitsbygging
- Kvalitet
- Ungdomsmedvirkning
- Stabile rammer og kontinuitet

Hvordan står det til i Bergen?

- Hvor god problemforståelse har vi, og hvems perspektiver er den basert på?
- Hvor gode er vi på lokal tilpasning?
- Hvordan står det til med tilliten..
 - ... i ungdomsbefolkningen?
 - ... blandt foreldrene?
 - ... i frivilligheten?
 - ... i minoritetsgruppene?
 - ... på nabolagsnivå?
- Hvor stabile og langsiktige tiltak kan vi få til?